

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 6. juna 2022.godine
Br. ref.:AGJ 2004/22

PRESUDA

u

slučaju br. KI55/21

Podnosilac

Muhamet Ademi

**Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova
Rev. br. 387/2020 od 13. januara 2021. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Muhamet Ademi, sa prebivalištem u Podujevu, koga zastupa Xhavit Bici, advokat iz Prištine (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu Vrhovnog suda Kosova [Rev. br. 397/2020] od 13. januara 2021. godine (u daljem tekstu: Vrhovni sud) u vezi sa presudom [Pr. br. 725/2016] od 16. aprila 2020. godine Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporenog rešenja, kojim se navodi da su podnosiocu zahteva povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članom 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

5. Dana 16. marta 2021. godine, Ustavni sud Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud), je primio zahtev podnosioca, koji je podneo preko pošte 16. marta 2021. godine.
6. Dana 22. marta 2021. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Nexhmi Rexhepi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Arta Rama - Hajrizi (predsedavajuća), Bekim Sejdiu i Selvete Gërxhaliu Krasniqi.
7. Dana 26. marta 2021. godine, Sud je obavestio pravnog zastupnika podnosioca zahteva o registraciji zahteva i tražio da podnese: (i) punomoćje za zastupanje pred Sudom, i (ii) kopije osporenih odluka redovnih sudova.
8. Dana 4. aprila 2021. godine, pravni zastupnik je podneo punomoćje za zastupanje i dokumenta koje je Sud tražio.
9. Dana 17. maja 2021. godine, na osnovu stava 5. člana 114. [Sastav i mandat Ustavnog suda] Ustava i pravila 12 (Izbor predsednika i zamenika predsednika) Poslovnika, sudija Gresa Caka-Nimani je izabrana za predsednicu Ustavnog suda. Na osnovu stava (4) pravila 12 Poslovnika i odluke KK-SP 71-2/ 21 od 17. maja 2021. godine Suda utvrđeno je da će sudija Gresa Caka-Nimani preuzeti funkciju predsednice Suda nakon isteka mandata aktuelne predsednice Suda Arte Rama-Hajrizi, 26. juna 2021. godine.

10. Dana 25. maja 2021. godine, na osnovu tačke 1.1 stava 1. člana 9. (Prevremeni istek mandata) Zakona i pravila 7 (Ostavka na dužnost sudije) Poslovnika, sudija Bekim Sejdiu je podneo ostavku na mesto sudije pred Ustavnim sudom.
11. Dana 27. maja 2021. godine, predsednica Suda, Arta Rama–Hajrizi, je odlukom br. KI55/21, imenovala sudiju Safeta Hoxhu za člana veća za razmatranje umesto sudije Bekima Sejdiu nakon njegove ostavke.
12. Dana 26. juna 2021. godine, na osnovu stava (4) pravila 12 Poslovnika i odluke Suda br. KK-SP 71-2/21 od 17. maja 2021. godine, sudija Gresa Caka-Nimani je preuzela dužnost predsednice Suda, dok je na osnovu tačke 1.1 stava 1, člana 8. (Istek mandata sudije) Zakona, predsednica Arta Rama-Hajrizi okončala mandat predsednice i sudije Ustavnog suda.
13. Dana 28. juna 2021. godine, predsednica Suda, Gresa Caka-Nimani, je odlukom KSH.KI55/21, imenovala sudiju Radomira Labana za člana Veća za razmatranje umesto Arte Rama-Hajrizi, čiji je mandat kao sudije okončan 26. juna 2021. godine.
14. Dana 20. oktobra 2021. godine, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva.
15. Dana 20. oktobra 2021. godine, Sud je obavestio Osnovni sud u Prištini – ogranak u Lipljanju o registraciji zahteva i od istog zatražio da Sudu dostavi kompletne spise predmeta osporene odluke.
16. Dana 27. oktobra 2021. godine, Osnovni sud u Prištini – ogranak u Lipljanju je sudu dostavio kompletne spise predmeta osporene odluke.
17. Dana 10. marta 2022. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno preporuku Sudu o prihvatljivosti zahteva. Istog dana, Sud je jednoglasno odlučio da je zahtev podnosioca zahteva prihvatljiv i da Presuda Vrhovnog suda [Rev. br. 387/ 2020] od 13. januara 2021. godine nije u saglasnosti sa članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP.

Pregled činjenica

18. Podnosilac zahteva je kao korektivni službenik bio u radnom odnosu pri Korektivnoj službi, Pritvorski centar Lipljan (u daljem tekstu: poslodavac).
19. Dana 26. juna 2004. godine, poslodavac je doneo odluku o prestanku radnog odnosa zbog disciplinskog prekršaja u toku radnog vremena definisanog Internog zakonika o disciplini Korektivne službe. U obaveštenju o prestanku radnog odnosa od strane poslodavca precizirano je da odluka o prestanku radnog odnosa je kao rezultat incidenta koji se dogodio 21/22.05.2004. godine, gde je došlo do bekstva jednog zatvorenika i pokušaja bekstva još trojice zatvorenika, smatra se da je tužilac počinio disciplinsku povredu standarda 1, tačke 6, 7 i 14 disciplinskog kodeksa. Gore navedena odluka o prestanku radnog odnosa je bila zasnovana na Uredbi UNMIK-a 2001/36 o javnoj službi Kosova.

Takođe iz spisa predmeta proizilazi da je u vreme prekida radnog odnosa podnosioca zahteva, Pritvorski centar u Lipljanu bio pod upravom UNMIK-ovog Departmana za pravosuđe.

20. Dana 13. jula 2004, podnosilac zahteva je podneo žalbu drugostepenom organu poslodavca protiv gore navedene odluke poslodavca o prestanku radnog odnosa.
21. Dana 26. januara 2005. godine, drugostepeni organ poslodavca je odbio žalbu podnosioca zahteva. Odluka drugostepenog organa poslodavca, zasnovana na Uredbi UNMIK-a 2001/36, koju je potpisao predsednik žalbenog odbora, nije sadržala pravnu pouku.
22. Dana 2. februara 2005. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbeni zahtev Opštinskom sudu u Lipljanu (u daljem tekstu: Opštinski sud), tražeći poništenje odluke poslodavca od 26. juna 2004. godine o prestanku radnog odnosa i odluke od 26. januara 2005. godine drugostepenog organa poslodavca o odbijanju njegove žalbe.
23. Dana 7. aprila 2005. godine, Opštinski sud je, presudom [C. br. 26/2005]: (i) odobrio tužbeni zahtev podnosioca; (ii) poništio gore navedene odluke od 26. juna 2004. godine i 26. januara 2005. godine poslodavca; i (iii) obavezao poslodavca da podnosioca zahteva vrati na njegovo prethodno radno mesto, priznavajući mu sva prava koja proizilaze iz ovog radnog odnosa, počev od 30. juna 2004. godine do njegovog povratka na prethodno radno mesto.
24. Dana 12. jula 2005. godine, poslodavac je uložio žalbu protiv gore navedene presude Opštinskog suda pred Okružnim sudom u Prištini (u daljem tekstu: Okružni sud).
25. Dana 29. avgusta 2007. godine, Okružni sud je, rešenjem [Ac. br. 822/2005], usvojio žalbu poslodavca, kao osnovanu, i ukinuo presudu Opštinskog suda C. br. 26/2005 od 7. aprila 2005. godine, vraćajući stvar na ponovno odlučivanje prvostepenom sudu. Okružni sud je utvrdio da podnosilac zahteva ima status civilnog službenika i u ovom sporu, Opštinski sud je pogrešno utvrdio činjenično stanje. Okružni sud je dalje utvrdio da podnosilac zahteva protiv odluke poslodavca od 26. juna 2004. godine o prestanku radnog odnosa i odluke od 26. januara 2005. godine drugostepenog organa poslodavca o odbijanju njegove žalbe treba da uloži žalbu Nezavisnom nadzornom odboru Kosova (u daljem tekstu: NNOK).
26. Dana 25. februara 2010. godine, Opštinski sud, je u ponovljenom postupku, presudom [C. br. 286/07] odlučio da: (i) usvoji tužbu podnosioca zahteva; i (ii) obaveže poslodavca da vrati podnosioca zahteva na njegovo prethodno radno mesto tako što će mu priznati sva prava koja proističu iz njegovog radnog odnosa.
27. Dana 22. juna 2010. godine,, protiv gore navedene presude Opštinskog suda, poslodavac je uložio žalbu Okružnom sudu.
28. Dana 28. juna 2013. godine, Apelacioni sud je rešenjem [CA. br. 1859/2012] usvojio žalbu poslodavca, kao osnovanu, i ukinuo presudu Opštinskog suda C. br. 286/2007 od 25. februara 2010. godine, vraćajući stvar na ponovno odlučivanje

prvostepenom sudu. Apelacioni sud je utvrdio da prvostepeni sud nije postupio po preporukama drugostepenog suda odnosno nije utvrdio dali je podnosilac zahteva uloži žalbu NNOK-u i samim tim nije potpuno utvrdio činjenično stanje.

29. Dana 30. jula 2015. godine, Osnovni sud, je u ponovljenom postupku, presudom [C. br. 329/13] odlučio da: (i) usvoji tužbu podnosioca zahteva i poništio odluke od 26. juna 2004. godine i 26. januara 2005. godine poslodavca; i (ii) obaveže poslodavca da vrati podnosioca zahteva na njegovo prethodno radno mesto tako što će mu priznati sva prava koja proističu iz njegovog radnog odnosa.
30. Što se tiče iscrpljena pravnih sredstava odnosno žalbe NNOK na odluku poslodavca Osnovni sud je obrazložio “[...]Sud je u ponovljenom postupku ocenio uputstva drugostepenog suda i iz odluke br. 02/344/2007 od 10.12.2007. godine Nezavisnog nadzornog odbora Kosova, utvrdio je da ovaj odbor nije nadležan za razmatranje žalbi popravnih službenika jer tokom 2004. godine, Odbor nije imao nadležnosti za razmatranje žalbi službenika Popravnog centra jer ova služba kao rezervisano polje je bilo u nadležnost UNMIK-a, stoga tužilac, iz ovih razloga, uopšte se nije obratio NNOK-u, već je slučaj podneo direktno pred sudom, u nedostatku nadležnosti Odbora. (Sličan slučaj g. Kamber Hoxha, službenik u Korektivnom centru Lipljana)”.
31. Dana 1. decembra 2015, poslodavac je protiv gore navedene presude Osnovnog suda, uložio žalbu Apelacionom sudu.
32. Dana 16. aprila 2020. godine, Apelacioni sud je rešenjem [Ac.br. 725/16]: (i) usvojio žalbu poslodavca, kao osnovanu; (ii) ukinuo presudu Osnovnog suda C. br. 329/13 od 30. jula 2015. godine, i (iii) odbio tužbu podnosioca zahteva kao neblagovremenu.
33. Dana 30. juna 2020. godine, protiv rešenja [Ac.br. 725/16] od 16. aprila 2020. godine Apelacionog suda, podnosilac zahteva je izjavio reviziju Vrhovnom sudu zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava, predlažući da se rešenje Apelacionog suda ukine i ostavi na snazi presuda prvog stepena, odnosno presuda [C. br. 329/13] od 30. jula 2015. godine Osnovnog suda. U svojoj reviziji, podnosilac zahteva je u vezi sa nalazom Apelacionog suda da je njegov tužbeni zahtev podnet Opštinskom sudu, između ostalog, precizirao da je „*pitanje podnošenja tužbe prethodno ocenio prvostepeni sud presudom C. br. 26/2005 od 7.04.2005. godine, Okružni sud u Prištini rešenjem AC. br. 286/2005 od 29.08.2007. godine, Okružni sud u Prištini rešenjem AC. br. 822/2007 od 25.02.2010. Kao i Osnovni sud u Prištini-ogranak u Lipljanu presudom C. br. 170/14 od 03.03.2016. godine, Apelacioni sud Kosova presudom Ac. br. 1580/2012 od 07.03.2014. godine, Vrhovni sud Kosova rešenjem Rev. br. 270/2014 od 06.01.2015. godine gde je podnosilac zahteva Kamber Hoxha, veća za razmatranje kao i veći broja sudija svih stepena ovaj predmet je razmotren i svi su ocenili da je tužba u roku, dok je sadašnje veće posle decenija utvrdilo da je tužba van roka*”.
34. Dana 13. januara 2021. godine, Vrhovni sud je, presudom [Rev. br. 387/2020], odbio reviziju podnosioca zahteva, kao neosnovanu.

35. Vrhovni sud je utvrdio da je Apelacioni sud „u svojoj presudi daje dovoljne i ubedljive razloge za donošenje pravilne i zakonite odluke, koje su se prihvatile i od ovog suda. drugostepeni sud je pravilno ocenio da tužba tužioca o poništenju odluke i vraćanja na posao sa svim pravima iz radnog odnosa je neblagovremena jer je tužilac žalbu protiv odluke prvostepenog organa tužene od 26.06.2004. godine podneo 13.07.2004. godine, a drugostepeni organ tužene je odlučio 26.01.2005. godine a tužbu je tužilac podneo 02.02.2005. godine i da činjenica da drugostepeni organ tužene, odlučio van zakonskih rokova, ne može odlagati rokove predviđene zakonom za podnošenje tužbe, a to je 30 dana nakon podnošenja žalbe, a ako se ne odlučuje žalbom, tada u idućem roku od 15 dana mora podneti tužbu, stoga navodi revizije da je tužba odneta u zakonskom roku, ne stoje”.
36. Vrhovni sud je utvrdio da, „Ne stoje navodi revizije da se nisu ispunili uslovi iz člana 67.1.6. Zakona o radu br. 03/L-212, gde je određeno da jedan od razloga o raskidu ugovora o radu prema zakonskoj moći je ako zaposleni ide na izdržavanje kazne koje će trajati više od 6 meseci i pošto prekid radnog odnosa tužioca je učinjeno zbog teških kršenja radnih zadataka prema članu 11.3. i pošto su se postupci razvijali na osnovu člana 11.5. Zakona o radu, Uredba br. 2001/27 koja je bila na snazi u vreme kada je izvršeno kršenje radnih zadataka od strane tužioca. Tužilac u reviziji tvrdi da nije razvijen disciplinski postupak prema tužiocu, što ne stoji iz razloga da, kako je gore navedeno, tužena kao poslodavac, povodom prekida radnog odnosa je primenila odredbe iz člana 11.5. Osnovnog zakona o radu, kada je prethodno uručeno pismeno obaveštenje, za šta postoji dokaz da je tužilac obavešten, pošto dostavni list je u spisima predmeta i da je istom dostavljeno obaveštenje o prekidu radnog odnosa, za šta postoji dokaz u spisima predmeta, prema tome i tvrdnje revizije u tom pogledu su neosnovane. .
 Određeni rok prema odredbi iz člana 83. stav 1 Zakona o osnovnim pravima iz radnog odnosa (Usvojen od Skupštine SFRJ-a 28.09.1989. godine) primenjiv u vreme kada je stvoren pravni izveštaj, je prekluzivni rok, istekom roka se gubi pravo na sudsku zaštitu, navodi revizije da je tužilac podneo tužbu u zakonskom roku, nakon prijema odluke drugog stepena ne stoje, iz činjenice jer odlučivanje što se tiče žalbe tužioca nakon zakonskog roka, ne obnavlja zakonske rokove”.

Navodi podnosioca

37. Podnosilac zahteva navodi da su mu osporenim rešenjem povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava.
38. Podnosilac zahteva u vazi sa odlukama Apelacionog i Vrhovnog suda ističe: “Oba suda, drugog stepena i trećeg stepena su kršila prava ulaženja tužbe, uskraćujući pravo na tužbu jer drugostepeni organ tuženog je dao pravno uputstvo da nakon prijema odluke drugog stepena, tužilac ima pravo da ulaže tužbu sudu. Tužilac je u određenom roku uložio tužbu prema pravnom uputstvu koje mu je dato. Drugostepeni organ je 26.01.2005. godine odlučio a tužba je uložena 02.02.2005. godine, dakle nakon pet dana, u roku koji je dat odlukom drugog stepena. ovde se radi sa kršenjem odredbe člana 32. i člana 54. Ustava Kosova.”.

39. Podnosilac nadalje navodi, *“Davanjem pravnog uputstva od drugostepenog organa da u roku od 30 dana tužilac ima pravo da ulaže tužbu u sud, u tom slučaju zatraženi rok za ulaženje tužbe 15 + 30 dana ne može se sprovesti kada se da dodatni rok od drugostepenog suda.”*
40. Na kraju, podnosilac zahteva traži od Suda da, *“Ustavni sud Kosova usvoji zahtev Muhamet Ademi i poništi presudu Rev.br. 387/2020 od 13.01.2021. godine Vrhovnog suda Kosova i o predmetu da se odlučuje kao sa presudom C.br. 329/13 od 30.06.2015. godine.”*

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

“Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.

Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda”.

Član 32

[Pravo na pravno sredstvo]

Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način.

Član 54

[Sudska Zaštita Prava]

Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.

EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 6

(Pravo na pravično suđenje)

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala,

javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde”.

Član 13

(Pravo na delotvorni pravni lek)

Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinila lica u vršenju svoje službene dužnosti.

Uredba UNMIK-a br. 1999/24 o zakonu koji se primenjuje na Kosovu, izmenjena Uredbom br. 2000/59

“Član 1

Zakon koji se primenjuje

1.1 Zakon koji se primenjuje na Kosovu je sledeći:

(a) Uredbe koje objavljuje Specijalni predstavnik Generalnog sekretara zajedno sa dole navedenim dopunskim pravnim instrumentima; i

(b) Zakon koji je bio na snazi na Kosovu na dan 22. marta 1989. godine.

U slučaju spora, uredbe i dole navedeni dopunski pravni instrumenti imaju prednost.

1.2. Ukoliko u postupku odlučivanja nadležni sud ili organ ili pravno lice utvrdi da pravni osnov nije uređen zakonima opisanim u Članu 1.1 ove Uredbe, ali je uređen nekim drugim zakonima koji je na snazi na Kosovu posle 22. marta 1989. godine, sud, organ ili pravno lice primeniće propise koji su na snazi posle tog datuma.

1.3. Prilikom obavljanja svojih funkcija, sva lica koja obavljaju svoje javne dužnosti ili rade u javnim službama pridržavaju se međunarodno priznatih standarda o ljudskim pravima [...]”.

Zakon o osnovnim pravima iz radnog odnosa od 28. septembra 1989. godine, SFRJ-a

“Radnik koji nije zadovoljan konačnom odlukom nadležnog organa organizaciji ili ako taj organ ne donese odluku u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva, odnosno prigovora, ima pravo da u narednom roku od 15 dana traži zaštitu svojih prava pred nadležnom sudu.”

Ocena prihvatljivosti zahteva

41. Sud prvo razmatra da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom.

42. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. . Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

43. Sud se takođe poziva na uslove prihvatljivosti, kao što su propisani u Zakonu. U tom smislu, Sud se prvo poziva na članove 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji propisuju:

Član 47
(Individualni zahtevi)

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Član 48
(Tačnost podneska)

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49
(Rokovi)

„Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku [...]”.

44. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud prvo ističe da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno rešenje [Rev. br. 387/2020] od 13. januara 2021. godine Vrhovnog suda, nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom. Podnosilac zahteva je takođe naglasio osnovna prava i slobode za koje navodi da su mu povređena, u skladu sa članom 48. Zakona i podneo je zahtev u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona i pravilu 39 (1) (c) Poslovnika.
45. Sud takođe utvrđuje da li zahtev podnosioca ispunjava uslove prihvatljivosti propisane u stavu (1) pravila 39 (Kriterijum o prihvatljivosti) Poslovnika. Isti se ne može proglasiti neprihvatljivim na osnovu uslova propisanih u stavu (3) pravila 39 Poslovnika.

46. Štaviše i na kraju, Sud ocenjuje da ovaj zahtev nije očigledno neosnovan, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39 Poslovnika i shodno tome, treba da se proglasi prihvatljivim i razmotri njegov meritum.

Meritum zahteva

47. Sud podseća da je 26. juna 2004. godine, poslodavac podnosioca zahteva doneo odluku o prekidu radnog odnosa zbog disciplinskog prekršaja tokom radnog vremena. Podnosilac zahteva je zbog toga 13. jula 2004. godine protiv odluke poslodavca o prekidu radnog odnosa uložio žalbu drugostepenom organu poslodavca. Dana 26. januara 2005. godine, odnosno više od 6 (šest) meseci kasnije, drugostepeni organ je odbio žalbu podnosioca zahteva. Kao rezultat odluke drugostepenog organa poslodavca, podnosilac zahteva je podneo tužbu Opštinskom sudu, zahtevajući da se poništi odluka od 26. juna 2004. godine poslodavca o prestanku radnog odnosa. Opštinski sud je, presudom [C. br. 26/2005] od 7. aprila 2005. godine: (i) odobrio tužbeni zahtev podnosioca; (ii) poništio gore navedene odluke od 26. juna 2004. godine i 26. januara 2005. godine poslodavca; i (iii) obavezao poslodavca da podnosioca zahteva vrati na njegovo prethodno radno mesto priznavajući mu sva prava koja proizilaze iz ovog radnog odnosa počev od 30. juna 2004. godine do njegovog povratka na prethodno Radno mesto. Kao rezultat žalbe poslodavca protiv presude Opštinskog suda, Okružni sud je, rešenjem [Ac. br. 822/2005] od 29. avgusta 2007. godine, usvojio žalbu poslodavca, kao osnovanu, i vratio stvar na presuđivanje prvostepenom sudu, utvrđujući da je podnosilac zahteva imao status civilnog službenika i zbog toga, on je bio obavezan da uloži žalbu NNOK-u, kao drugostepenom organu. Na osnovu spisa predmeta proizilazi da se stvar tužbenog zahteva podnosioca vratila na presuđivanje Opštinskom sudu i da je poslednje navedeni presudom [C. br. 286/07] od 25. februara 2010. godine usvojio tužbeni zahtev podnosioca i odlučio da poslednje navedenog vrati na njegovo prethodno radno mesto. Kao rezultat žalbe koju je uložio poslodavac, Apelacioni sud je, presudom [CA. br. 1859/2012] od 28. juna 2013. godine usvojio žalbu poslednje navedenog i poništio presudu Opštinskog suda od 25. februara 2010. godine, Apelacioni sud je utvrdio da prvostepeni sud nije postupio po preporukama drugostepenog suda odnosno nije utvrdio dali je podnosilac zahteva uložio žalbu NNOK-u i samim tim nije potpuno utvrdio činjenično stanje. Nakon toga je Osnovni sud u ponovljenom postupku, presudom [C. br. 329/13] od 30. jula 2015. godine: (i) odobrio tužbeni zahtev podnosioca i poništio odluke od 26. juna 2004. godine i 26. januara 2005. godine poslodavca; i (iii) obavezao poslodavca da podnosioca zahteva vrati na njegovo prethodno radno mesto priznavajući mu sva prava koja proizilaze iz ovog radnog odnosa. Po pitanju preporuke Apelacionog suda u vezi sa žalbenim postupkom pred NNOK, Osnovni sud je utvrdio je da NNKO nije bio nadležan za razmatranje žalbi popravnih službenika jer tokom 2004. godine, NNOK nije imao nadležnosti za razmatranje žalbi službenika Popravnog centra jer ova služba bilo u nadležnost UNMIK-a. Kao rezultat žalbe koju je uložio poslodavac, Apelacioni sud je, rešenjem [Ac. br. 725/2016] od 16. aprila 2020. godine, (i) usvojio žalbu poslodavca, kao osnovanu; (ii) ukinuo presudu Osnovnog suda C. br. 329/13 od 30. jula 2015. godine, (iii) nakon što je utvrdio da je tužba podnosioca zahteva, na osnovu člana 391. tačka (f) ZPP-a neblagovremena. Kao rezultat toga, podnosilac zahteva je izjavio reviziju protiv rešenja Apelacionog suda pred Vrhovnim sudom i poslednje navedeni je, presudom [Rev. br.

387/2020] od 13. januara 2021. godine, njegovu reviziju odbio, kao neosnovanu, Vrhovni sud je utvrdio da je podnosilac zahteva svoj tužbeni zahtev od 2. februara 2005. godine u Opštinskom sudu protiv odluke drugog stepena poslodavca od 26. januara 2005. godine podneo van roka koji je propisan u stavu 1, člana 83. ZOPRO-a. Vrhovni sud je takođe utvrdio da je ZOPRO bio zakon na snazi u vreme kada je podnosilac zahteva zasnovao svoj radni odnos sa poslodavcem i prema gore navedenoj odredbi ovog zakona, rok naveden u ovoj odredbi, odnosno stav 1, člana 83. ZOPRO-a “*primenjiv u vreme kada je stvoren pravni izveštaj, je prekluzivni rok, istekom roka se gubi pravo na sudsku zaštitu, navodi revizije da je tužilac podneo tužbu u zakonskom roku, nakon prijema odluke drugog stepena ne stoje, iz činjenice jer odlučivanje što se tiče žalbe tužioca nakon zakonskog roka, ne obnavlja zakonske rokove*”.

48. Podnosilac zahteva osporava gore navedene zaključke rešenja Apelacionog suda i Vrhovnog suda, navodeći povredu člana 32. Ustava u vezi sa članom 54. Ustava. Podnosilac u svom zahtevu precizira da mu je “*Oba suda, drugog stepena i trećeg stepena su kršila prava ulaženja tužbe, uskraćujući pravo na tužbu jer drugostepeni organ tuženog je dao pravno uputstvo da nakon prijema odluke drugog stepena, tužilac ima pravo da ulaže tužbu sudu. Tužilac je u određenom roku uložio tužbu prema pravnom uputstvu koje mu je dato. Drugostepeni organ je 26.01.2005. godine odlučio a tužba je uložena 02.02.2005. godine, dakle nakon pet dana, u roku koji je dat odlukom drugog stepena. ovde se radi sa kršenjem odredbe člana 32. i člana 54. Ustava Kosova*”. Shodno tome, podnosilac zahteva precizira da neprihvatanje roka tužbe od strane Apelacionog i Vrhovnog suda predstavlja povredu njegovog prava na žalbu.
49. Sud dalje primećuje da podnosilac zahteva nije naveo povredu njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovanog članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP-a. Međutim, Sud, na osnovu činjeničnih i pravnih okolnosti slučaja, primećuje da pored navoda o povredi člana 32. Ustava u vezi sa članom 54. Ustava, navodi koje je podnosilac zahteva izneo u svom zahtevu sadrže elemente prava na „pristup sudu kao sastavni deo prava zagarantovanih članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a.
50. U aspektu ispitivanja navoda podnosioca zahteva u okviru delokruga člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, Sud, pozivajući se na svoju sudsku praksu i praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), naglašava da on nije uslovljen karakterizacijom povreda koje navodi podnosilac zahteva. U duhu načela *juris novit curia*, Sud je sam zadužen za karakterizaciju ustavnih pitanja koja mogu sadržavati određeni slučaj i može svojevoljno razmatrati relevantne žalbe, zasnivajući se na odredbama ili stavovima na koje se strane nisu izričito pozivale (vidi, u tom smislu, slučaj Suda: KI 48/18, podnosilac zahteva: *Ahmet Frangu*, presuda od 22. jula 2020. godine, stav 81).
51. Pored toga, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, žalbu karakterišu činjenice sadržane u njoj, a ne samo pravni osnov i argumenti na koje se strane izričito pozivaju (vidi, slučaj ESLJP-a: *Talpis protiv Italije*, presuda od 18. septembra 2017. godine, stav 77 i reference navedene u njemu).

52. Stoga, Sud će nastaviti da razmatra navode podnosioca zahteva sa stanovišta prava zagaranovanih članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, primenjujući i načela utvrđena kroz sudsku praksu ESLJP-a, na osnovu koje je Sud u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava dužan sledeće: „*Osnovna prava i slobode zagaranovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava*”.
53. S tim u vezi, Sud prvo primećuje da sudska praksa ESLJP-a i Suda dosledno smatra da se pravičnost postupka ocenjuje na osnovu postupka u celini (vidi, slučajeve Suda: KI 62/17, podnositeljka zahteva: *Emine Simnica*, presuda od 29. maja 2018. godine, stav 41 i KI 20/21, podnositeljka zahteva: *Violeta Todorović*, presuda od 13. aprila 2021. godine, stav 38; vidi, takođe, slučaj ESLJP-a: *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. oktobra 1988. godine, stav 68). Dakle, u postupku ocene osnovanosti navoda podnosioca zahteva, Sud će se pridržavati ovih načela.
54. S tim u vezi i u cilju razmatranja navoda podnosioca zahteva, Sud će razraditi opšta načela u pogledu prava na „pristup sudu“, zagaranovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, u meri u kojoj su relevantna za okolnosti ovog slučaja, kako bi se ocenila primenljivost ovih članova, da bi nastavio sa primenom ovih opštih načela u okolnostima ovog slučaja.

I. Opšta načela u vezi sa pravom na “pristup sudu” zagaranovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a, kao i relevantna sudska praksa

(i) Opšta načela

55. Što se tiče prava na „pristup sudu“, prava zagaranovanog stavom 1. člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP, Sud prvo primećuje da već ima sudsku praksu, koja je izgrađena na principima utvrđenim kroz sudsku praksu EKLJP (uključujući, ali ne ograničavajući se na *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 21. februara 1975. godine; *Běleš i drugi protiv Češke Republike*, presuda od 12. novembra 2002. godine; *Miragall Escolano i drugi protiv Španije*, presuda, 25. januar 2000. godine i *Nait-Liman protiv Švajcarske*, presuda od 15. marta 2018. godine) Međutim, sudski predmeti preko kojih je Sud potvrdio principe utvrđene od ESLJP i primenio iste u predmetima za raspravu pred njim, uključujući, ali ne ograničavajući se na predmete KI 54/21, sa podnosiocem podnosiocem *Kamber Hoxha* [presuda, od 4. novembra 2021. godine]; KI 62/17, sa podnosiocem *Emine Simnica* [presuda, od 29. maja 2018. godine]; KI 224/19 sa podnosiocem zahteva *Islam Krasniqi* [presuda od 10. decembra 2020. godine] i KI 20/21 sa podnosiocem zahteva *Violeta Todorović* [presuda od 13. aprila 2021. godine].
56. U tom smislu, Sud se prvo poziva na sudsku praksu ESLJP, odnosno na predmet *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gde je navedeno da „pravo na pristup sudu predstavlja element koji je neodvojiv od prava određene u članu 6, stav 1 [EKLJP]. Član 6. stav 1. daje svakome pravo da pokrene postupak za utvrđivanje svojih građanskih prava i obaveza pred sudom ili tribunalom. Na takav način, ovaj član uključuje „pravo na sud“, iz kojeg pravo na pristup, odnosno pravo na pokretanje postupka pred sudovima u građanskim

predmetima, predstavlja samo jedan aspekt ovog prava“ (vidi predmet ESLJP Golder v. Ujedinjeno Kraljevstvo, gore citirano, stavovi 28-36).

57. Sud se takođe poziva i na svoju praksu, odnosno na predmet KI 54/21, sa podnosiocem *Kamber Hoxha*, gde je navedeno da „*preterano formalističko tumačenje i konstatacija o primenljivosti stava 1 člana 83 ZOPRO u okolnostima podnosioca zahteva i njihov nalaz da je njegov tužbeni zahtev neblagovremen kroz osporenu presudu Vrhovnog suda, u okolnostima podnosioca zahteva, nije srazmeran sa ciljem kojim se teži radi garancije pravne sigurnosti i pravilnog sprovođenja pravde, kao jednog od osnovnih principa vladavine prava u demokratskom društvu; (ii) da je kao rezultat ovakvog tumačenja i nalaza Vrhovnog suda, u njegovom osporenom rešenju, podnosiocu zahteva je uskraćeno „pravo na pristup sudu“, u smislu stava 1. člana 31. Ustava, u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP-a onemogućavajući mu da se sa njegovim slučajem nastavi razmatranje u meritumu zahteva“ (vidi KI 54/21, sa podnosiocem *Kamber Hoxha*, gore citirano, stav 92).*
58. Sud u ovom kontekstu primećuje da je „pravo na pristup sudu“, kao sastavni deo prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagaranтовано članom 31. Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP, određuje da stranke u postupku treba da imaju delotvorno pravno sredstvo koji im omogućava da zaštite svoja građanska prava (vidi gore navedene slučajeve Suda KI 54/21, sa gore navedenim podnosiocem *Kamber Hoxha* stav 62; KI 224/ 19, sa gore navedenim podnosiocem zahteva *Islam Krasniqi*, stav 35; i KI 20/ 21, sa gore navedenim podnosiocem zahteva *Violetom Todorović*, stav 41, vidi u ovom kontekstu i gore navedene predmete ESLJP, *Běleš i drugi protiv Češke Republike*, stav 49, i gore navedenog *Naït-Liman protiv Švajcarske*, stav 112).
59. Sud dalje primećuje da pravo na pristup sudu nije apsolutno, već može biti podložno ograničenjima, pošto po svojoj prirodi zahteva regulisanje od strane države, koja uživa određeno diskreciono pravo u ovom pogledu (vidi u vezi sa tim gore navedeni predmet Suda KI 54/21, sa gore navedenim podnosiocem podnosiocem *Kamber Hoxha* stav 64 kao i KI 20/21, sa podnosiocem zahteva *Violetom Todorović*, stav 44).
60. Međutim, bilo kakvo ograničenje prava na pristup sudu ne bi trebalo da ograniči ili smanji pristup osobe na takav način ili u tolikoj meri da narušava samu suštinu „prava na sud“. Takva ograničenja neće biti opravdana ako ne slede legitiman cilj ili ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrebljenih sredstava i cilja koji se želi postići (vidi gore navedeni slučaj Suda KI 20/21, podnosilac zahteva *Violeta Todorović*, stav 45, i predmeti ESLJP-a: *Sotiris i Nikos Koutras ATTEE protiv Grčke*, presuda od 16. novembra 2000. godine, stav 15, i *Běleš i drugi protiv Češke Republike*, presuda od 12. novembra 2002. godine, stav 61).

(ii) sudska praksa ESLJP

61. Sud se, zasnivajući se i na okolnosti konkretnog slučaja, takođe poziva na odgovarajuću sudsku praksu EKLJP, koja se odnosi na pravo na pristup sudu, sa stanovišta garantovanja principa pravne sigurnosti i pravilnog upravljanja pravosuđem, kao osnovni principi vladavine prava u demokratskom društvu.

62. U svojoj sudskoj praksi ESLJP je precizirao da su pravila koja određuju formalne korake koje treba preduzeti i rok koji treba poštovati u podnošenju žalbe imaju za cilj pravilno sprovođenje pravde i isti treba da se razmotre u skladu sa tim, a posebno sa principima pravne sigurnosti (vidi slučaj *Canete de Goni protiv Španije*, presuda od 15. oktobra 2002. godine, stav 36). U vezi toga, ESLJP je precizirao da relevantna pravila ili njihova primena ne bi trebalo da spreče stranke u postupku da koriste pravno sredstvo koje je na raspolaganju (vidi u ovom kontekstu slučaj ESLJP *Miragall Escolano i drugi protiv Španije*, presuda od 25. januara 2000. godine, stav 36). ESLJP je dalje podvukao da svaki slučaj treba razmatrati u svetlu okolnosti i specifičnih elemenata postupka u tom predmetu (vidi *Kurşun protiv Turske*, presuda od 30. oktobra 2018. godine, stavovi 103-104). U tom smislu, ESLJP je dalje podvukao da bi u primeni proceduralnih pravila sudovi trebalo da izbegavaju i preterani formalizam koji bi onemogućio pravičan postupak i preteranu fleksibilnost koja bi učinila bezvrednima proceduralne kriterijume utvrđene zakonom (vidi slučaj *Hasan Tunç i ostali protiv Turske*, presuda od 31. januara 2017. godine, stavovi 32-33).
63. Na sažeti način, ESLJP je u slučaju *Zubac protiv Hrvatske* naglasio da je „poštivanje formalnih pravila u parničnom postupku [...] od takve je vrednosti i značaja da zabranjuje proizvoljnost i osigurava efikasno donošenje odluka u vezi sa sporom i suđenje u razumnom roku, kao i obezbeđuje pravnu sigurnost i poštovanja suda (vidi slučaj *Zubac protiv Hrvatske [DHM]*, presuda od 5. aprila 2018. godine, stav 96). ESLJP je u ovom slučaju takođe podvukao da se „međutim, smatra se da je pravo na pristup sudu povređeno u trenutku kada pravila prestanu da budu u službi pravne sigurnosti i pravilnog sprovođenja pravde i kao posledica toga stvaraju barijeru koja sprečava stranama u postupku da njihov predmet sudi nadležni sud u meritumu (stav 98. presude u predmetu *Zubac protiv Hrvatske*). U kontekstu poslednjeg, ESLJP je primetio da u slučajevima kada su javni organi dali netačne ili nepotpune informacije, lokalni sudovi moraju u dovoljnoj meri da uzmu u obzir specifične okolnosti slučaja kako ne bi primenili pravila i praktikovali ih veoma tvrdo (vidi u tom smislu i predmet ESLJP-a *Clavien protiv Švajcarske*, presuda od 12. septembra 2017. godine, stav 27 i *Gajtani protiv Švajcarske*, presuda od 9. septembra 2014. godine, stav 75).
64. Sa druge strane, ESLJP je u predmetu *Ivanova i Ivashova protiv Rusije* [presuda od 26. januara 2017. godine] utvrdio da domaći sudovi ne bi trebalo da tumače zakon na nefleksibilan način, što dovodi do nametanja obaveze koja je za parničare nemoguće da poštuju. Po ESLJP zahtev za podnošenje žalbe u roku od mesec dana od datuma kada je kancelarije za registraciju sastavila kompletan primerak sudske odluke – umesto dana od kada je tužilac obavešten u vezi odluke – doveo je do toga da je istek žalbenog roka zavisio je od faktora koji je potpuno van kontrole tužioca. Shodno tome, ESLJP je utvrdio da pravo na žalbu mora da važi od dana kada je tužilac obavešten o punom tekstu odluke. U ovom slučaju, ESLJP je zaključio da sporna radnja nije bila u srazmeru sa ciljem garantovanja pravne sigurnosti i pravilnog sprovođenja pravde, te je shodno tome utvrdio da je to njegovo pravo na pristup sudu zagantovano članom 6. stav 1. EKLJP (vidi stavove 52-58 presude u predmetu *Ivanova i Ivashova protiv Rusije*).

(iii) Sudska praksa Ustavnog suda u vezi sa pravom na pristup sudu

65. Sud je, kako je gore navedeno, primenio gore navedene principe ustanovljene kroz sudsku praksu ESLJP-a primenio je u svojoj sudskoj praksi. Na specifičan način, Sud se, kao što je gore navedeno, pozvao na četiri predmeta Suda, i to slučajevi KI 54/21, sa podnosiocem *Kamber Hoxha*, KI 62/ 17, sa podnosiocem *Emine Simnica*, KI 224/ 19 sa podnosiocem zahteva *Islam Krasniqi*, i KI 20/ 21 sa podnosiocem zahteva *Violeta Todorović*, u kojima je u nekim slučajevima Sud utvrdio povredu prava na pristup sudu, zagarantovanog članom 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP.
66. U tom smislu, Sud se poziva na njegov poslednji slučaj, u kom slučaju je ovaj zadnji pozivajući se i primenjujući gore navedene principe utvrđene kroz sudsku praksu EKLJP, utvrdio povredu prava na pristup sudu, kao jedan od principa pravičnog suđenja u skladu sa članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP. Okolnosti slučaja podnosioca zahteva u slučaju KI 54/21 odnose se na jednu odluku iz 2004. godine poslodavca, odnosno Korektivne službe, Pritvorni Centar u Lipljanu, o prekidu radnog odnosa kao rezultat disciplinskih povreda tokom radnog vremena. Podnosilac zahteva je prvenstveno osporio ovu odluku pred drugostepenim organom poslodavca, koji je nakon 6 (šest) meseci odbio žalbu podnosioca zahteva. Protiv ove odluke je podnosilac zahteva inicirao postupke pred redovnim sudovima. Opštinski sud u Lipljanu je odlučio u korist podnosioca zahteva, obavezujući poslodavca da istog vrati na njegovo prethodno radno mesto, prepoznajući mu sva prava koja proizilaze iz ovog radnog odnosa. Međutim, kao rezultat žalbe poslodavca u vezi sa tužbenim zahtevom podnosioca zahteva tokom perioda od 2006. godine do 2015. godine, postupci su sprovedeni u Okružnom sudu, u Nezavisnom nadzornom Odboru za Civilnu službu, pred Apelacionim Sudom, gde je ovaj tužbeni zahtev razmatran kako u pogledu proceduralnog aspekta tako i u meritumu tužbenog zahteva. Konačno, pitanje je vraćeno na ponovno odlučivanje pred Osnovnim sudom, koji je opet u potpunosti usvojio tužbeni zahtev podnosioca zahteva. Međutim, odlučujući po žalbi poslodavca, Apelacioni sud je poništio presudu Osnovnog suda, odbijajući tužbeni zahtev podnosioca zahteva, ovog puta utvrđujući da je početna tužba podneta van zakonskih rokova, kako je to i propisano u Zakonu o Osnovnim pravima iz radnog odnosa od 28. septembra 1989. godine SFRJ-a. Delujući po zahtevu za reviziju, Vrhovni Sud je potvrdio stav Apelacionog suda. Kao rezultat toga, Ustavni sud je našao da je osporena presuda Apelacionog i Vrhovnog suda doneto u suprotnosti sa proceduralnim garancijama koje su zagarantovane u članu 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, a u vezi sa članom 6 (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima, i samim tim je proglasio istu nevažećom vraćajući pitanje na ponovno odlučivanje u skladu sa zaključcima Ustavnog Suda.

II. Primena gore navedenih principa u okolnostima ovog slučaja

67. Sud podseća da je 13. jula 2004. godine podnosilac zahteva podneo žalbu drugostepenom organu poslodavca na odluku poslodavca o prekidu radnog odnosa od 26. juna 2004. godine. Dana 26. januara 2005. godine, odnosno više od šest (6) meseci kasnije, drugostepeni organ je doneo odluku kojom odbija žalbu podnosioca zahteva, a kao rezultat odluke drugostepenog organa poslodavca, podnosilac zahteva je u roku od petnaest (15)) dana podneo tužbu

Opštinskom sudu kojem je tražio poništenje odluke poslodavca o prestanku radnog odnosa od 26. juna 2004. godine. Sud u ovom slučaju ističe da rešenje drugostepenog organa poslodavca nije sadržalo pravnu pouku u vezi sa pravnim sredstvima. Pored toga, Sud takođe primećuje da je pravni osnov za donošenje ove odluke, koja je pomenuta u preambuli ove odluke, bila Uredba UNMIK-a 2001/36 o civilnoj službi. Kao posledica tužbe podnosioca zahteva, Opštinski sud je, razmatrajući tužbeni zahtev u njegovim meritumima, presudom C. br. 26/ 2005, od 7. aprila 2005. godine, usvojio njegov tužbeni zahtev kojim je obavezao poslodavca da vrati podnosioca zahteva u njegovo prethodno radno mesto. Od trenutka podnošenja žalbe na ovu presudu Opštinskog suda od strane poslodavca pri Okružnom sudu, odnosno od 2005. godine do donošenja osporenog rešenja [Ac. br. 725/16] od 16. aprila 2020. godine Apelacionog suda i presude [Rev. br. 387 /2020] od 13. januara 2021. godine Vrhovnog suda, pitanje tužbe podnosioca, kako je detaljno razrađeno, za petnaest (15) godina je obrađivan pred redovnim sudovima kako u pogledu prihvatljivosti tako i u pogledu osnovanosti tužbe.

68. U tom kontekstu, Sud, na osnovu proceduralne hronologije ovog predmeta pred redovnim sudovima, i u smislu „*prava na pristup*” sudu, primećuje da je podnosilac zahteva imao pristup sudu tokom ovog perioda, do donošenja rešenja [Ac. br. 725/16] od 16. aprila 2020. godine, Apelacionog suda kojim je odlučeno da se tužbeni zahtev podnosioca odbacuje kao neblagovremen. Takođe, Vrhovni sud je, odbacujući reviziju koju je podneo podnosilac zahteva jer je ustanovio da je na osnovu čl. 83. stav 1. ZOPRO od 28. septembra 1989. godine SFRJ-a, utvrdio da je njegov zahtev podnet van zakonskog roka određenog ovom odredbom, i na taj način je potvrdio zaključak Apelacionog suda kroz gore navedenu odluku, od 16. aprila 2020. godine.
69. Sud ponavlja da je glavni razlog za odbijanje tužbe podnosioca zahteva od strane Apelacionog suda, odnosno Vrhovnog suda, bilo zato što su ovi zadnji tumačeći i primenjivajući član 83. stav 1. ZOPRO, od 28. septembra 1989. godine. SFRJ-a, došli do zaključka da je njegov zahtev podnet van roka predviđenog ovom odredbom. Prema tumačenju Apelacionog i Vrhovnog suda, podnosilac zahteva je trebao da podnese tužbu Opštinskom sudu u roku od petnaest (15) dana od isteka trideset (30) dana od dana podnošenja žalbe drugostepenom organu.
70. Kazajući to, Sud podseća da u okolnostima podnosioca zahteva: (i) drugostepeni organ poslodavca nije doneo rešenje u roku od trideset (30) dana od dana podnošenja žalbe podnosioca zahteva na rešenje poslodavca o prekidu odnosa podnosiocu zahteva od 26. juna 2004. godine; (ii) nego je doneo odluku 26. januara 2005. godine, odnosno šest (6) meseci nakon podnošenja žalbe podnosioca zahteva ovom organu; i (iii) podnosilac zahteva je protiv ove drugostepene odluke, donete 26. januara 2005. godine, u roku od petnaest (15) dana, odnosno 02. februara 2005. godine, podneo tužbu pri Opštinskom sudu.
71. Imajući to u vidu, ostaje da se utvrdi da li je rešenje [Ac. br. 725/16] od 16. aprila 2020. godine Apelacionog suda i presuda [Rev. br. 387 / 2020] od 13. januara 2021. godine Vrhovnog suda, preko kojeg je utvrđeno da je tužba neblagovremena i da je podnosiocu zahteva praktično uskraćeno „*pravo na pristup sudu*“ sa stanovišta principa vladavine prava u demokratskom društvu, kao i garancije utvrđene članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP. Sa tim u vezi i na

osnovu okolnosti ovog slučaja, Sud će proceniti da li (i) tumačenje i primena stava 1 člana 83 ZOSPO od strane Apelacionog suda i Vrhovnog suda o odbacivanju tužbe podnosioca zahteva nakon petnaest (15) godina sprovođenja parničnog postupka u vezi sa njegovim tužbenim zahtevom u ovom slučaju povredili njegovo pravo na pristup sudu i kao posledica toga (ii) onemogućili su podnosiocu zahteva da nastavi svoj predmet u meritumu zahteva.

72. U tom kontekstu, Sud se poziva na zaključke EKLJP kroz svoju sudsku praksu, gde je naveo, između ostalog: (i) pravila koja postavljaju formalne kriterijume koje treba poštovati u odnosu na vremenski rok u podnošenju žalbe imaju za cilj pravilno sprovođenje pravde i isti treba da se razmatraju posebno u skladu sa principima pravne sigurnosti (vidi gore navedeni slučaj ESLJP-a, *Cnete de Goni protiv Španije*, stav 36); (ii) odgovarajuća pravila ili njihova primena ne bi trebalo da spreče stranke u postupku da koriste pravno sredstvo koje ima na raspolaganju (vidi u ovom kontekstu gore navedeni slučaj ESLJP-a *Miragall Escolano i drugi protiv Španije*, gore citiran, stav 36); (iii) svaki slučaj se mora razmatrati u svetlu specifičnih okolnosti i elemenata postupka u tom predmetu (vidi gore navedeno, *Kurşun protiv Turske*, stavovi 103 – 104); (iv) sudovi treba da izbegavaju i preterani formalizam koji bi onemogućio pravilan postupak i prekomernu fleksibilnost koja bi učinila bezvrednim proceduralne kriterijume utvrđene zakonom (vidi *Hasan Tunç i drugi protiv Turske*, gore navedena presuda, stavovi 32 – 33).
73. Samim tim, Sud će, oslanjajući se na stavove navedene u sudskoj praksi ESLJP-a, proceniti da li je Apelacioni i Vrhovni Sud sa tačke gledišta pravilnog sprovođenja pravde i poštovanja principa pravne sigurnosti tokom tumačenja i primene odgovarajućih zakonskih odredbi, odnosno stava 1 člana 83 ZOSPO u vezi sa blagovremenošću tužbenog zahteva: (i) uzeo za osnov specifične okolnosti predmeta, odnosno okolnosti postupka koji je sproveden pred redovnim sudovima, i u tom smislu (ii) da li je izbegao preterani formalizam.
74. Sud je, pozivajući se prvobitno na spis predmeta, primetio da je odluka poslodavca o prekidu radnog odnosa od 26. juna 2004. godine zasnovana na Zakonu o civilnoj službi [Uredba UNMIK-a br. 2001/36], a takođe primećuje da je odluka drugostepenog organa koji je takođe zasnovan na ovom zakonu nije sadržao pravnu pouku. Štaviše, tokom postupka pred redovnim sudovima, koliko se može utvrditi iz spisa predmeta, redovni sudovi ranije nisu utvrdili da je u slučaju podnosioca zahteva važeći zakon bio ZOPRO. Zaključak redovnih sudova da je zakon koji se primenjuje u slučaju podnosioca zahteva ZOPRO prvi put je dat kroz presudu [Rev. br. 387 / 2020] Vrhovni sud od 13. januara 2021. godine.
75. U tom kontekstu, Sud se poziva na odluku Apelacionog suda [Ac. br. 725/16] od 16. aprila 2020. Godine preko kojeg je tužba podnosioca zahteva odbačena kao neblagovremena pošto je na osnovu roka za podnošenje žalbe ista podnesena nakon roka te je shodno tome u ovakvim okolnostima odredbom člana 391. tačka (f) ZPP-a, predviđa se da: „ *nakon prethodnog razmatranja tužbe sud će, rešenjem odbaciti tužbu kao nedozvoljivom ukoliko utvrdi da je tužba podneta nakon isteka roka, ukoliko je posebnim odredbama predviđen rok za njeno podnošenje*“.

76. U nastavku, Sud takođe podseća na zaključak Vrhovnog suda dat u presudi [Rev. br. 387/2020] od 13. januara 2021. godine, kojim je utvrđeno da je Apelacioni sud pravilno primenio odredbe parničnog postupka i materijalnog prava, *Određeni rok prema odredbi iz člana 83. stav 1 Zakona o osnovnim pravima iz radnog odnosa (Usvojen od Skupštine SFRJ-a 28.09.1989. godine) primenjiv u vreme kada je stvoren pravni izveštaj, je prekluzivni rok, istekom roka se gubi pravo na sudsku zaštitu, navodi revizije da je tužilac podneo tužbu u zakonskom roku, nakon prijema odluke drugog stepena ne stoje, iz činjenice jer odlučivanje što se tiče žalbe tužioca nakon zakonskog roka, ne obnavlja zakonske rokove*. Vrhovni sud je utvrdio da je podnosilac zahteva podneo tužbu pri Opštinskom sudu dana 02. februara 2005. godine protiv drugostepenog rešenja poslodavca od 26. januara 2005. godine zbog činjenice da je drugostepeni organ odlučio van zakonskog roka od trideset (30) dana. Prema Vrhovnom sudu, rok iz stava 1. člana 83. ZOPRO „je prekluzivni rok, nakon isteka roka sudsko pravo se gubi“ i da se shodno tome ovaj rok ne može ponovno postaviti.
77. U vezi sa zaključcima Apelacionog suda i Vrhovnog suda, Sud naglašava da ne osporava niti dovodi u pitanje sadržaj odgovarajuće zakonske odredbe i zaključak ovih sudova u vezi sa primenom tog zakona, koji zaključak spada u delokrug zakonitosti.
78. Štaviše, Sud u pogledu pravilnog sprovođenja pravde ističe da je primena formalnih i proceduralnih pravila u vezi sa prihvatljivošću predmeta od tolikog značaja da služi pravnoj sigurnosti tokom vođenja sudskih postupaka pred redovnim sudovima.
79. Međutim, kao što je i tumačeno i u sudskoj praksi ESLJP-a, Sud smatra da kada tumačenje proceduralnih pravila rezultira preteranim formalizmom onda to tumačenje prestaje da bude u službi pravne sigurnosti i pravilnog sprovođenja pravde i posledično može da stavi u opasnost pristup podnosioca sudu.
80. U nastavku, Sud takođe želi da istakne da u slučajevima kada su javni organi dali neku netačnu ili nekompletnu informaciju, redovni sudovi tokom tumačenja i primene formalnih i proceduralnih pravila na dovoljan način trebaju da uzmu za osnov ovu činjenicu ili specifične okolnosti koje su povezane sa vođenjem postupka. U kontekstu slučaja podnosioca zahteva, Sud treba da proceni da li su redovni sudovi, odnosno Apelacioni sud i Vrhovni sud, uzeli za osnov specifične okolnosti slučaja podnosioca zahteva, odnosno da li su uzeli za osnov činjenicu da je Odluka o prekidu radnog odnosa od 26. decembra 2004. godine, i odluka drugostepenog organa od 26. januara 2005. godine poslodavca bila zasnovana na UNMIK Uredbu 2001/36 o Civilnoj službi gde poslednja odluka nije ni sadržala pravni lek i (ii) postupak koji se sprovodio tokom petnaest godina, u kom je postupku slučaj podnosioca zahteva bio razmotren kako u proceduralnom aspektu tako i u meritumu slučaja, ali u kom postupku do donošenja Rešenja Apelacionog suda, od 16 aprila 2020 god. nije razmotreno pitanje blagovremenosti njegovog tužbenog zahteva.
81. U svetlu gore navedenog, Sud, primenjujući stavove i nalaze ESLJP, primećuje da su redovni sudovi, odnosno Apelacioni sud i Vrhovni sud, tokom tumačenja i primene člana 83. stav 1. ZOPRO od tačke stanovišta sprovođenja istinske

pravde trebalo da u ovom konkretnom slučaju imaju u obzir: (i) specifične okolnosti slučaja podnosioca zahteva, odnosno da imaju u obzir činjenicu da su Odluka o prekidu radnog odnosa Poslodavca od 26. juna 2004. godine i odluka drugostepenog organa Poslodavca od 26. januara 2005. godine bile zasnovane na Uredbi UNMIK-a 2001/36 i da poslednja odluka nije imala pravni lek; (ii) da su postupci sprovedeni pred redovnim sudovima trajali više od petnaest (15) godina od podnošenja njegovog tužbenog zahteva pred Opštinskim sudom i tokom ovih postupaka njegov slučaj je razmatran kako u vezi sa dozvoljenošću tako i u vezi sa meritumom tužbenog zahteva; (iii) da dozvoljenost ovog tužbenog zahteva u aspektu vremenskog roka, odnosno primenljivost ZOPRO nije pokrenuta do donošenja Rešenja Apelacionog suda [Ac. br. 725/2016] od 16. aprila 2020. godine i da je pitanje primenljivosti ZOSPO nije navedeno tokom sprovedenih sudskih postupaka sve do donošenja gore navedenog rešenja Apelacionog suda; i i kao rezultat poslednje navedenih (iv) da se izbegne preterani formalizam prilikom tumačenja odgovarajuće odredbe ZOPRO u okolnostima podnosioca zahteva.

82. Kao rezultat gore navedenog, Sud nalazi da kao rezultat formalističkog tumačenja i primene stava 1. člana 83. ZOPRO, njihov nalaz u vezi sa blagovremenošću tužbenog zahteva prestao da bude u službi principa pravne sigurnosti, i shodno tome je prekršio "*pravo pristupa*" podnosioca zahteva sudu.
83. Pored toga, Sud primećuje da tumačenje i primena odredaba ZOPRO iz 1989. godine od strane Apelacionog i Vrhovnog suda u okolnostima podnosioca zahteva nije srazmerna cilju koji se teži da se obezbedi pravna sigurnost i pravilno sprovođenje pravde, kao jedan od osnovnih principa vladavine prava u demokratskom društvu.
84. Stoga, na osnovu gore navedenog, Sud smatra da su Apelacioni sud i Vrhovni sud, tumačeći i primenjujući stav 1. člana 83. ZOPRO iz 1989. godine, podnosiocu zahteva su: (i) uskratili "*pravo na pristup sudu*", u smislu stava 1. člana 31. Ustava, u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP; i (ii) kao posledica tome njemu su onemogućili da se o njegovom predmetu nastavi razmatranje u meritumu zahteva.
85. Konačno, Sud utvrđuje da je zaključak Apelacionog suda i Vrhovnog suda kroz gore navedena rešenja sa kojim se tužbeni zahtev podnosioca odbija kao neprihvatljiv, doneti su sa povredama prava podnosioca zahteva na pristup sudu. Sledstveno tome, Sud nalazi da Rešenja Apelacionog suda [Ac. br. 725/2016] od 16. aprila 2020. godine i Presuda Vrhovnog suda [Rev. br. 387/2020] od 13. januara 2021. godine nisu u skladu sa stavom 1. člana 31. Ustava, u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP.
86. Sud dalje podseća da je podnosilac zahteva u svom zahtevu takođe naveo povredu člana 32. [Pravo na pravno sredstvo] i člana 54. [Sudska zaštita prava] Ustava. Sa tim u vezi, kako je gore razrađeno, Sud je utvrdio da okolnosti slučaja podnosioca zahteva uključuju elemente koji se odnose na pravo podnosioca zahteva na pristup sudu, kao jedno od principa zagarantovanih stavom 1. člana 31. Ustava, u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP i u nastavku toga nakon elaborisanja i razmatranja njegovih navoda i sprovedenog postupka pred redovnim sudovima, utvrdio da je osporenom presudom Vrhovnog suda

povređeno njegovo pravo na pristup sudu. Sledstveno tome, kao rezultat ovog zaključka, Sud ne smatra potrebnim da posebno razmatra navode o povredi prava zagwarantovanih članovima 32. i 54. Ustava.

Zaključak

87. Sud je razmotrio navode podnosioca zahteva i uprkos činjenici da je podnosilac zahteva u svom zahtevu tvrdio povrede člana 32. i člana 54. Ustava, Sud je našao da okolnosti ovog slučaja sadrže elemente koji se odnose na navod o povredi njegovog prava na pristup sudu, kao jednog od principa zagwarantovanih u stavu 1. člana 31. Ustava, u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP-a. Sud je u nastavku, a u svrhu procene i razmatranja ovog navoda, radi procene, primenio sudsku praksu Suda kao i sudsku praksu ESLJP-a u okolnosti slučaja podnosioca zahteva.
88. Sud je, nakon razrade i razmatranja sprovedenog postupka i obrazloženja odluka redovnih sudova, odnosno Apelacionog i Vrhovnog suda, našao da: (i) preterano formalističko tumačenje i konstatacija o primenljivosti stava 1 člana 83 ZOPRO u okolnostima podnosioca zahteva i njihov nalaz da je njegov tužbeni zahtev neblagovremen kroz osporene odluke Apelacionog i Vrhovnog suda, u okolnostima podnosioca zahteva, nije srazmeran sa ciljem kojim se teži radi garancije pravne sigurnosti i pravilnog sprovođenja pravde, kao jednog od osnovnih principa vladavine prava u demokratskom društvu; (ii) da je kao rezultat ovakvog tumačenja i nalazi Apelacionog i Vrhovnog suda, u njihovim osporenim odlukama, podnosiocu zahteva je uskraćeno „*pravo na pristup sudu*“, u smislu stava 1. člana 31. Ustava, u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP-a onemogućavajući mu da se sa njegovim slučajem nastavi razmatranje u meritumu zahteva.
89. Na kraju, Sud je zaključio da je osporena Presuda Vrhovnog suda [Rev. br. 387/2020] od 13. januara 2021, doneti uz povredu prava podnosioca zahteva na pristup sudu, koje je zagwarantovano članom 31, stav 1 Ustava, a u vezi sa članom 6, stav 1 EKLJP-a.
90. Konačno, Sud, kao rezultat svog zaključka o povredi prava podnosioca zahteva na pristup sudu, zagwarantovanog članom 31. stav 1. Ustava, u vezi sa članom 6. stav 1. EKLJP, nije smatrao da je potrebno da se posebno razmotre navodi o povredi njegovih prava zagwarantovanih članovima 32. i 54. Ustava.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni Sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20 i 47 Zakona i u skladu sa pravilom 59 (1) Poslovnika o Radu, na sednici koja je održana dana 10. marta 2022. godine, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI da Presuda Vrhovnog suda [Rev. br. 387/ 2020] od 13. januara 2021., nije u skladu sa stavom 1 člana 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1 člana 6 (Pravo na pravično suđenje) Evropske Konvencije o Ljudskim pravima;
- III. DA PROGLASI nevažećom Presudu Vrhovnog suda [Rev. br. 387/ 2020] od 13. januara 2021.;
- IV. DA VRATI Presudu Vrhovnog suda [Rev. br. 387/2020] od 13. januara 2021, na ponovno odlučivanje u skladu sa Presudom ovog Suda;
- V. DA NALOŽI Vrhovnom sudu da u skladu sa pravilom 66 (5) Poslovnika o Radu, obavesti sud, do 12. septembra 2022. godine u vezi sa merama preduzetim radi izvršenja presude ovog Suda;
- VI. DA OSTANE posvećen ovom pitanju u skladu sa ovim nalogom;
- VII. DA DOSTAVI ovu presudu stranama i, u skladu sa članom 20.4 Zakona, objavi istu u Službenom listu;
- VIII. Ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Nexhmi Rexhepi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani